

Pas a desnivell

La màquina del temps

El resultat de la votació per a l'Estatut de Galícia és depriment. Ara vindrà el joc de cercar-hi explicacions, a base d'eufemismes i de concloure que s'ha degut a fineses de consciència política. L'endemà de les eleccions, el corresponent a Santiago de Compostela d'un diari de Barcelona, escrivia que «el poble gallec, estoic i escèptic, com el que més, ha donat una mostra de disconformitat al centralisme». Tant de bo que fos així! A mi em sembla (i recalco que és una opinió personal) que la realitat és força més trista i que es tracta d'una sensible pèrdua d'identitat, d'un desconeixement profund de la pròpia història, d'un poble tan marginat que no té accés als mitjans d'informació —i de formació— que li permetin decidir i triar amb ple coneixement. Va votar tan sols una tercera part del cens, i un vint per cent dels vots emesos són negatius. Ja hi ha qui afirma que els «No» a l'Estatut són vots nacionalistes gallecs, tot donant per fet que no es refereixen a una altra mena de nacionalisme opressor i alienant. M'agradaria de veres compartir aquesta mena d'optimisme, però no puc. Ens hem acostumat massa a velar la veritat, a no dir les coses pel seu nom, com si així poguéssim salvar la cara sense comprometre'ns gaire. O gens. En el cas de Galícia caldria airejar ara evidències i dades estadístiques, divulgar els índexs d'escolaritat i d'analfabetisme, en quina mesura és un país amb una riquesa natural molt considerable i amb uns ciutadans convençuts de la seva pobresa, per culpa d'un domini de segles del qual han perdut la noció. És lícit de sospitar que la majoria de possibles votants que s'han abstingut no saben què és això de l'Estat de les autonomies, ni què significa el centralisme, ni han llegit el text de l'Estatut. Simplement, no s'han sentit cridats a opinar sobre tot de coses que desconeixen, i, en canvi, se senten indefensos i ajupits per les coses que pateixen, com si es tractés d'una indefugible maledicció bíblica. En situacions com aquesta, parlar de l'abstencionisme com si fos una actitud meditada i reflexiva, és una mala acció. Deixant-ho en ignorància, sense cap sentit pejoratiu perquè en sabem les causes, ens acostariem més a la veritat.

Confesso que l'invent de l'Estat de les autonomies m'ha produït inquietud des del principi. Persones que respecto molt han provat d'encomanar-me una

«L'ase està pensant», per Toni Miró.

espurna d'eufòria, afirmant que malgrat les intencions no pas benèvols dels inventors, pot ésser un pas important cap a una federació de països, que em sembla a mi que és una sortida raonable per a aquest carreró peninsular que encara no l'ha trobada. Però la fórmula m'intraquiHitza, em fa l'efecte d'una mena de judici salomònic que no parteix de la base de dividir per la meitat la criatura, sinó de fer-ne molts trossos (que així queden petits i perden substància), deixant sempre l'espasa en mans del mateix armífer.

Per desgràcia, els fets no ajuden a reforçar la confiança. Aquí, a Catalunya, anirem fent tot el que ens deixin fer, amb una pugna constant per millorar. Però des de prop mateix, veïns i germans (cosins-germans segons una vella dita), ens donen cada sobresalt que ens talla la respiració. L'altre dia, els senyors Simó i Boronat, ciutadans del Regne de València, van rendir el seu testimoni a través de la televisió. El senyor Boronat, després d'informar-nos doctament que els catalans i els valencians ja som diferents des del paleolític (no recordo si es referí al superior o a l'inferior), va declarar amb un orgull mal dissimulat que ell i el senyor Simó parlaven en un castellà quasi perfecte, tot i que quan eren sols —o entre coneixuts i parents— ho feien en valencià.

Mai en català! Això va tenir interès en puntualitzar-ho, amb un cert enfadament, acusant-nos d'imperialistes pel fet de respectar (o almenys ens ho pensem) la ciència de la lingüística. En aquestes altures i després del que hem patit i patim encara, sentir que ens acusen d'imperialisme em deixa glaçat. Sobretot si el fiscal pertany, com jo, a una àrea força colonitzada. I veig que s'hi troba content i de gust, agredint els altres, disposat a defensar a peu i a cavall les seves limitacions. Diria que és un home feliç, si no el veiés tan enutjat i no m'aparegués, a voltes, un xic infeliç. Per fortuna, al País, al Regne o el nom que ells mateixos vulguin donar-se —que és cosa de cadascú—, hi ha ciutadans més conscients de la seva identitat. Hi tinc amics que estimo, admiro i respecto, i passa que quan m'escau de tractar-hi ens entenem planerament sense haver de traduir. Quan tinc el goig de veure'ls, no se m'acut de donar un nom excloent a l'idioma que parlem. És el mateix, i si algun dia els entesos veritables acordessin (per raons ben fonamentades) dir-ne valencià, no em sentiria gens ferit. Em passa que no trobo motius en el paleolític superior o inferior per a disminuir una realitat actual enriquidora. Han passat tantes coses des de l'edat de pedra! ● PERE CALDERS